

JAARVERSLAG 1989

stichting
audiologisch centrum friesland
stationsweg 26
postbus 348
8901 bc leeuwarden

Inhoudsopgave jaarverslag 1989

3	Doelstelling en middelen
4	samenstelling bestuur en team dd 31 dec 1989
5	verslag van de directeur
7	verslag van de audioloog
10	verslag van de psycholoog
12	verslag van de logopedist.
14	verslag van de maatschappelijk werkster
16	overzicht jaarkaarten
18	jaarrekening 1989
20	balans en exploitatierekening 1989
23	accountantsverklaring
24	memo

DOELSTELLING

1. De stichting heeft tot doel het bevorderen van een doeltreffende audiologische zorg in Friesland in de ruimste zin des woords, zulks met inachtneming van de doelstellingen van instanties die in Friesland op dit gebied reeds werkzaam zijn.
2. De Stichting beoogt niet het maken van winst.

MIDDELEN

- a. het inrichten en in stand houden van een erkend audiologisch centrum.
- b. het verrichten van audiologisch onderzoek en daarmee in relatie staand relevant onderzoek naar spreekvaardigheid en taalverwerving.
- c. het treffen van maatregelen voor het bereiken van een maximale hoor-revalidatie, zoals het adviseren van hoortoestellen, het medewerking verlenen aan of het geven van hoortrainingen en het geven van voorlichting aan de sociale omgeving van de slechthorende mens.
- d. het aanstellen van een staf van deskundige medewerkers. Deze staf wordt onder andere gevormd door een geregistreerd klinisch fysicus met specialisatie audiologie, een psycholoog, een maatschappelijk werker, een logopedist, en administratieve medewerkers.
- e. de in lid d van dit artikel genoemde staf te plaatsen onder leiding van een directeur.
- f. goede contacten te onderhouden met het Audiologisch Centrum van het Academisch Ziekenhuis Groningen.
- g. goede contacten te onderhouden met alle keel- neus- en oorartsen en kinderartsen in Friesland.
- h. het aankweken en onderhouden van goede contacten met al die instanties die tot de verwezenlijking van de doelstelling van de stichting kunnen bijdragen.
- i. alle andere wettige middelen.

SAMENSTELLING BESTUUR EN TEAM

Ultimo 1989 bestond het bestuur uit

naam	sinds	functie
de heer C. Vlas	(1989)	voorzitter, Leeuwarden
de heer A.C. Schade	(1988)	secretaris, Leeuwarden
de heer G.W. Grondsma	(1983)	penningmeester, Beetsterzwaag
de heer H.J. Bijl	(1983)	lid, Grouw
de heer H.A. Kruizinga	(1989)	lid, Heerenveen
mevrouw A.J. Zijlstra-Oldenburg	(1983)	lid, Drachten
de heer H.P. Wit	(1988)	lid, Groningen

ultimo 1989 bestond het team uit

naam	dienstvb	functie
mevrouw A. Bloemhof-Eringa	40%	audiologieassistent
mevrouw L. Groenman-Sijtsema	67.5%	logopediste
mevrouw A. de Jong	60%	directiesecretaresse
heer drs. P. Kraft	100%	audioloog-directeur
mevrouw drs. M. Künzli-van der Kolk	20%	psycholoog
mevrouw T. van der Meer-van der Kamp	40%	invallend maatsch.werkster
mevrouw A. Visser-Stedehouder	38%	correspondente
mevrouw drs. T. Volkers	40%	maatschappelijk werkster

VERSLAG VAN DE DIRECTEUR

Het jaar 1989 stond in het teken van het tienjarig bestaan. Op bescheiden wijze is dit op 1 juni van dit jaar gevierd met een receptie voor een aantal genodigden, waarmee het instituut een relatie heeft. Vanzelfsprekend waren vrijwel alle friese kno - artsen en kinderartsen aanwezig maar natuurlijk ook de audiciens. Daarnaast konden wij collega's van andere audiologische centra begroeten en vertegenwoordigers van slechthorenden-scholen in de regio. De receptie werd gevolgd door een koud buffet voor (oud-)bestuurleden en medewerkers. Allen kijken terug op een geslaagde dag. Daarnaast is in het kader van dit tienjarig bestaan een informatie- folder uitgebracht die zal worden meegestuurd met de eerste oproep aan nieuw-verwezen patienten. Tevens is de folder onder de aandacht gebracht van de friese huisartsen.

In de loop van 1989 werd steeds duidelijker dat er behoefte bestaat aan uitgebreidere diagnostiek bij jonge kinderen met een spraak- of taalachterstand die niet of niet alleen aan een afwijkend gehoor kan worden toegeschreven. Er werd besloten per 1 oktober de psycholoog een voorlopig tijdelijke arbeidstijduitbreiding te geven met vier uren per week. In de eerste helft van 1991 zal bezien worden of het inhoudelijk en financieel haalbaar is om het tijdelijk karakter om te zetten in een vast en op welke wijze op de verwachtingen kan worden ingespeeld.

Het audiologisch centrum wil zo veel als mogelijk is aan mensen die betrokken zijn bij, of werkzaam (zullen) zijn in een vakgebied dat grenst aan de audiologie de gelegenheid geven om op praktische wijze kennis te nemen van wat er omgaat in een dergelijk instituut. Regelmatig is dan ook een consultatiebureau-arts te gast of een wijkverpleegster, een logopediste in een laatste studie-jaar of een leerkracht van school voor slechthorende kinderen. Zo kwamen in Leeuwarden geplaatste medisch co-assistenten in principe allemaal een dag op bezoek. Niet alleen de betrokkenen co-assistenten maar ook de medewerkers van het instituut hebben dit de laatste jaren als zeer waardevol ervaren. Het is in dat verband spijtig te moeten constateren, dat er met ingang van 1 januari 1990 geen "co's" meer vanuit Groningen in Leeuwarden worden gestationeerd.

Wegens langdurige ziekte van de maatschappelijk werkster werd in de loop van 1988 mevrouw Th van der Meer bereid gevonden om zich in de materie in te werken en als vervangster in een tijdelijk diensverband te komen. Zij kreeg de moeilijke taak zich zo snel mogelijk in te werken om de

continuïteit van het werk te kunnen waarborgen. Met grote inzet is zij aan de slag gegaan en wij zijn haar inmiddels gaan beschouwen als een waardevol teamlid. Elders in dit jaarverslag is de weergave van haar activiteiten te vinden.

Tot slot van dit verslag van de directeur mag niet ongenoemd blijven de immer plezierige en vruchtbare samenwerking die er bestaat tussen het AC, de school voor kinderen en kinderen met hoor- en/of spreek-moeilijkheden "de Skelp" te Drachten, en het Instituut voor Doven "H.D. Guyot" in Haren.

Met de heer Joustra en mevrouw M. van der Starre, respectievelijk directeur en logopediste van de Skelp, en met de heer W. Toonstra en mevrouw J. Schlecht, respectievelijk directeur van de kernafdeling van het Koninklijk Instituut voor doven H.D. Guyot en maatschappelijk werkster van ditzelfde instituut hebben wij een driemaandelijks overleg dat door alle betrokkenen als zeer constructief wordt ervaren.

drs. P.T. Kraft, directeur

VERSLAG VAN DE AUDIOLOOG

De audioloog draagt de eindverantwoordelijkheid voor al het namens het AC gedane onderzoek en de gegeven adviezen. Daartoe hebben de vier vertegenwoordigde disciplines een wekelijkse patienten-bespreking die voorgezeten wordt door de audioloog. De audioloog draagt er zorg voor dat het door de verschillende disciplines aangedragen materiaal op verantwoorde wijze wordt gepresenteerd aan patient en verwijzer. Zijn daadwerkelijke inbreng aan onderzoek betreft in de eerste plaats een intensieve supervisie op het door de logo-akoepediste en de audiologie-assistente verrichte gehooronderzoek. Vooral waar gevraagd wordt om nadere diagnostiek in verband met vermoede middenoor- of retrocochleaire pathologie verricht de audioloog het gehooronderzoek gedeeltelijk zelf. Zijn actieve en parate kennis omtrent hoortoestellen is echter van het allergrootste belang. Een voorwaarde voor werkelijk specialistische hoortoestelaanpassing is dan ook dat een groot deel van de hoortoestel aanpassingen niet allen onder zijn zorg valt, maar door hem persoonlijk gebeurt.

Een kwestie die in 1989 de gemoederen in het vakgebied danig heeft beziggehouden is de hoortoestel-verstrekking in Nederland. De FENAC (werkgevers-organisatie van de audilogische centra) wijdde er in 1989 zelfs een drietal spoedvergaderingen aan om tot een gezamenlijk standpunt te komen. Verheugend mag dan ook genoemd worden dat het medio 1989 in Friesland mogelijk bleek tot een overeenstemming te komen die alle belanghebbenden tot tevredenheid stemde.

Een aantal collega-audiologen nam het initiatief om in het voorjaar van 1989 alle nederlandse collega's voor een workshop bijelkaar te roepen, waarbij in principe elk der deelnemers een voordracht hield. Het waren twee zeer leerzame dagen en het lijkt erop dat deze vorm van na- en bijscholing gecontinueerd zal worden.

De activiteiten van de audioloog ten behoeve van de Nederlandse Vereniging voor Klinische Fysica breidden zich in 1989 uit. Sinds 1987 houdt hij zich als coordinator van de commissie wetenschappelijke activiteiten bezig met het mede-organiseren van de jaarlijkse twee-daagse november-conferentie van de NVKF. In januari 1989 trad hij toe tot het bestuur van de vereniging.

Hoortoestellen -

HOORTOESTELLEN

In het nu volgende staan de overeenkomstige getallen van 1988 en 1987 tussen haakjes

In 1989 zijn er **315** (233, 214) hoortoestellen voorgeschreven aan **212** (164, 146) patienten

Onderverdeling naar type toestel

Oorhanger	249 (175, 150)
IHO	63 (50, 58)
kast	3 (8, 6)

totaal	315 (233, 214)
---------------	-----------------------

onderverdeling naar kleur (oorhangers)

beige	118 (96, 94)
bruin	76 (58, 51)
grijs	55 (21, 5)

totaal	249 (175, 150)
---------------	-----------------------

aan 103 (71, 68) mensen werd een stereo voorziening voorgeschreven.

De verdeling over de voorgeschreven merken was als volgt:

WIDEX.....	121 (63, 64)
OTICON.....	64 (69, 31)
PHILIPS.....	35 (25, 19)
STARKEY.....	35 (43, 43)
PHONAK.....	21 (12, 5)
SIEMENS.....	18 (10, 18)
DANAVOX.....	11 (4, 7)
BERNAFON.....	5 (3, 5)
VIENNATONE.....	4 (4, 20)
INTERTON.....	1 (0, 0)

TOTAAL.....	315 (233, 214)
--------------------	-----------------------

Toelichting -

Toelichting

Het aantal voorgeschreven widex Achter Het Oor-toestellen is behoorlijk toegenomen. Dit is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de aanwezigheid van een zogenaamde M/T-stand, zonder dat daarmee concessies gedaan worden aan het formaat. De M/T-stand is een extra schakelmogelijkheid die de gebruiker in staat stelt om ringleiding te beluisteren zonder verlies van omgevingsgeluiden. Dat het formaat daarbij niet veel forser uitvalt ander andere kleine Achter Het Oor- toestellen maakt ze in het bijzonder voor jonge slechthorende kinderen zeer verkieslijk. Zeker in Friesland, waar op de school voor slechthorende kinderen in het onderwijs gebruik wordt gemaakt van ringleiding. Hetzelfde geldt voor de Phonak (picoforte) serie. Daaruit is zeker de zeer krachtige picoforte PPC ook voor menig ernstig slechthorende een comfortabele oplossing. Daarnaast trokken het afgelopen jaar ook de buitengewoon platte en kleine Siemens 408 en 404 toestellen meer onze aandacht. De trend naar zeer kleine en weinig zichtbare oorhangers heeft zich de afgelopen jaren sterk doorgezet. Het aantal traditionele, grotere oorhangers begint een steeds onbelangrijker deel uit te maken van het voorgeschreven aantal.

Er wordt elders te weinig aandacht gegeven aan de kleur van de voorgeschreven toestellen. Weliswaar wordt er door menig fabrikant en leverancier trots gekoketteerd met de miniaturisering van de apparatuur, maar dat vrijwel alle types geleverd worden in drie bij het haar passende kleuren is aan weinigen bekend. En er zijn maar weinig patiënten die daar onverschillig tegenover staan.

drs. P.T. Kraft, klinisch fysicus-audioloog

VERSLAG VAN DE PSYCHOLOOG

Per 1 oktober 1989 is de tijd die beschikbaar is gesteld voor psychologische werkzaamheden uitgebreid van 8 uur per week tot 12 uur per week. Deze extra tijd wordt besteed aan onderzoek van zeer jonge kinderen bij wie de spraak- en taalontwikkeling niet naar wens verloopt. In de eerste plaats zullen er naar verwachting meer kinderen aangemeld worden, bij wie dat het geval is en in de tweede plaats zullen meer kinderen terug kunnen komen voor een herhaling van het onderzoek als de ouders te kennen geven daar prijs op te stellen.

Pas in het jaarverslag van 1990 zullen gevolgen van deze wijzigingen zichtbaar kunnen worden in de aantallen en de samenstelling van de groep onderzochte kinderen. In 1989 kwamen 79 kinderen voor onderzoek: 40 kinderen die slechthorend waren en 39 kinderen bij wie een normaal gehoor was vastgesteld, maar bij waarbij de spraak- en of taalontwikkeling verontrustend afweek of achter was. De meeste slechthorende kinderen zag ik niet voor de eerste keer, maar bij wijze van controle op hun loopbaan in het reguliere onderwijs. Bij de oudste kinderen betrof het doorgaans steun bij de schoolkeuze, bij de jongere kinderen controle op de kennisontwikkeling, die immers door slechthorendheid in gevaar kan komen. Toch waren er ook dit jaar weer enkele kinderen die laat ontdekt werden als ernstig slechthorend en die daardoor een zodanige achterstand in hun spraak, taal- en kennisontwikkeling hadden opgelopen, dat slechthorenden-onderwijs geadviseerd moest worden.

Van de slechthorende kinderen werden er vijf op advies van het ACF aangemeld bij de Skelp (school voor kinderen met hoor- en/of spreekmoeilijkheden) in Drachten en twee bij het instituut voor Doven "Guyot" in Groningen. Drie kinderen waren nog te jong voor een aanmelding bij de Skelp. Zeven kinderen zijn opgenomen in de ambulante begeleiding van de Skelp. Voor zes kinderen werd logopedie geadviseerd, de overige zeventien kinderen hadden geen speciale begeleiding nodig naar ons oordeel. De contacten met de normaalhorende kinderen waren vrijwel alle eenmalig. Bij deze kinderen was steeds de vraag een verklaring te vinden voor de geconstateerde achterstand in de spraak- en taalontwikkeling. In achttien gevallen werd een achterstand in de verstandelijke ontwikkeling als belangrijkste verklaring gevonden, in tien gevallen onvoldoende aandacht, hetzij als aandachtsstoornis op zichzelf, hetzij als onvoldoende aandacht voor de omgeving als onderdeel van contactproblemen. In elf gevallen dachten we aan een op zichzelf staande spraak- en taalontwikkelingsachterstand en afhankelijk van de ernst daarvan werd dan speciaal onderwijs of logopedie

geadviseerd. De hier aangegeven verklaringen zijn een vereenvoudiging: geregeld kwamen combinaties voor en ook in sommige gevallen van aandachtsproblemen adviseerden wij logopedie. Zo kwamen wij negen keer tot het advies logopedie en vier keer tot het advies Skelp. Voor jonge kinderen werd in voorkomende gevallen contact met het V.T.O-team (VroegTijdige Opsporing Ontwikkelings-stoornissen) aangeraden, voor schoolgaande kinderen contact met de schooladviesdienst.

In onderstaande tabel is de verdeling van de kinderen over de verschillende leeftijden aangegeven.

leeftijd in jaren	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
slecht- horend	3	3	4	1	5	5	6	4	3	2	3	1
normaal- horend	1	9	20	9	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL	4	12	24	10	5	5	6	4	3	2	3	1

aantallen onderzochte kinderen, uitgezet tegen hun leeftijd

mevrouw drs. M. Künzli-van der Kolk, psycholoog

VERSLAG VAN DE LOGOPEDISTE

Omdat bij jonge kinderen gehoorscherpheid en taalontwikkeling niet los van elkaar kunnen worden gezien, worden alle eerste gehooronderzoeken gedaan door de logopediste. Ongeveer de helft van de werkzaamheden van de logopediste van het Audiologisch Centrum bestaat dan ook uit het verrichten van gehooronderzoek bij kinderen, voornamelijk in de leeftijd van een tot vijf jaar.

de allerjongsten.....

Een groot gedeelte van de onderzochte kinderen heeft een leeftijd van ongeveer een jaar. Deze kinderen komen veelal op grond van een verwijzing van een keel- neus- en oorarts, (of ook wel kinderarts) omdat op het consultatiebureau onvoldoende reactie op geluid is geconstateerd en omdat op grond van het trommelveelbeeld geen oorzaak daarvoor aangewezen kan worden. De taak van de logopediste is hier vooral een bijdrage te leveren aan het uitsluiten van een eventueel gehoorverlies, dan wel het vaststellen van de mate en de aard van een kennelijk gehoorsverlies. In haar oordeel over de ernst van de situatie beschouwt zij vanzelfsprekend het niveau van de taalontwikkeling.

Iets ouder.....

Een andere categorie wordt gevormd door kinderen bij wie een gehoorsverlies wordt verondersteld op basis van bij de k.n.o.-arts geconstateerde middenoorproblematiek. Als deze kinderen de leeftijd van twee jaar naderen wordt ook de spraak- en taalontwikkeling betrokken bij een eventueel advies aan de verwijzend arts.

Vanaf drie jaar.....

Daarnaast worden er kinderen aangemeld, vaak in de leeftijd van ongeveer drie jaar, met een vermoede spraak- en/of taal achterstand. Bij deze kinderen wordt allereerst een gehooronderzoek gedaan, gevolgd door een logopedisch onderzoek naar taalbegrip, zinsbouw en articulatie, voorzover dat zinvol lijkt bij de eerste ontmoeting. Indien logopedische therapie gewenst is, wordt in deze zin geadviseerd aan de verwijzend arts. Als er een spraak- en/of taalachterstand wordt geconstateerd zonder dat er uitzicht is op verbetering daarvan door middel van logopedische therapie, dan wordt met de ouders de mogelijkheid besproken om de visie van de kinderpsycholoog te vragen. Overigens zijn wij in dit beleid zeer terughoudend wanneer het kinderen betreft in de leeftijd vanaf vier jaar, die een normaal gehoor

blijken te hebben. Voor hen immers is er de schoolbegeleidingsdienst, die (met toestemming van de ouders) door het A.C. op de hoogte kan worden gesteld van de bevindingen bij het logopedisch onderzoek.

perceptief slechthorende kinderen.....

Een logopedisch onderzoek wordt, ongeachte de leeftijd in principe gedaan bij elk perceptief slechthorend kind. Dit, om het al of niet nemen van maatregelen betreffende de spraakontwikkeling, te kunnen onderbouwen. Uitgebreide logopedische onderzoeken beslaan ongeveer een kwart van de werkzaamheden van de logo-akoepediste.

logopedische therapie op het A.C.....

Naast de bovengenoemde werkzaamheden komen enkele dove en ernstig slechthorende kinderen op gezette tijden bij het A.C. voor zogenaamde communicatietraining. Tijdens deze therapieën worden met de kinderen oefeningen gedaan om hun communicatiemogelijkheden te verbeteren en wordt aan de ouders advies en voorlichting gegeven.

Communicatie-training op het AC is niet voor iedereen uit de provincie Friesland erg makkelijk te realiseren. De specifieke vaardigheid en kennis van de logopediste op dit gebied maakt dat het soms toch zeer gewenst is. Vanzelfsprekend wordt dit met de ouders van een ernstig slechthorend kind zorgvuldig besproken

De Skelp.....

de logopediste bezoekt in de hoedanigheid van akoepediste eens per twee weken de school voor kinderen met hoor- en/of spreekmoeilijkheden "de Skelp" in Drachten voor het verrichten van gehoorcontroles bij leerlingen van deze school. De resultaten daarvan worden besproken met de audioloog alvorens school en/of ouders eventueel bericht krijgen over de bevindingen.

mevrouw L. Groenman-Sijtsma, logopediste

VERSLAG VAN DE MAATSCHAPPELIJK WERKSTER

De invallend maatschappelijk werkster heeft door de omstandigheden gedwongen zich in vrij korte tijd de materie eigen moeten maken. In 1989 is er dan ook relatief veel tijd besteed aan verkennen van het werkgebied.

In dit kader werd gedurende 10 avonden een cursus Totale Communicatie gevolgd bij de stichting Friese Doven (Frido). Er werd kennis gemaakt met de Slechthorende Jongeren Organisatie op een meegemaakte sportavond, en er werd een bezoek afgelegd aan het instituut voor meervoudig auditief gehandicapte kinderen St. Marie te Eindhoven. Ook bezocht de maatschappelijk werkster een paar slechthorenden-scholen, het audiologisch centrum van het VU ziekenhuis en de volkshogeschool te Bakkeveen in verband met vormingswerk voor doven.

Overlegvormen.....

In 1989 ontstond een aantal overlegvormen.

- een maandelijks contact met de ambulante begeleidster van de school voor kinderen met hoor- en/of spreekmoeilijkheden 'de Skelp' in Drachten. De werkverdeling is zodanig dat de informatie aan scholen inzake de psychosociale aspecten van slechthorendheid gegeven wordt door de maatschappelijkwerkster van het A.C., terwijl de kennelijk didactische zaken vallen onder de ambulante zorg van de Skelp.
- eens per drie maanden een contact met een vaste medewerker van de Gemeenschappelijk Medische Dienst (GMD), samen met maatschappelijk werksters van het Audiologisch Centrum Groningen, het Instituut voor doven 'Guyot' in Groningen en medewerkers van de Maatschappelijke Dienst voor Doven (madido) in Groningen.
- er is een ad hoc overleg ontstaan tussen maatschappelijk werksters van de vier noordelijke Audiologische Centra.

Begeleiding van Volwassenen.....

Onderzoek en eventuele sociale begeleiding van gezinnen met slecht-horende kinderen is op het audiologisch centrum friesland de afgelopen jaren zodanig gestroomlijnd dat er meer tijd beschikbaar is gekomen voor hulp aan slechthorende volwassenen.

In dit kader werd contact gemaakt met een arbeidsbureaus, die actief wilden meewerken aan het zoeken naar passende arbeid voor slechthorenden. Ook werd enige malen aan werkgevers informatie en advies gegeven inzake slechthorendheid van werknemers. Oudere slechthorenden missen vaak de assertiviteit die in het moderne slechthorenden-onderwijs gewoon deel

uitmaakt van het pedagogisch klimaat. Mede daarom werd in 1989 gestart met de "training" van een achttal slechthorende volwassenen die gedurende zes avonden onder leiding van de maatschappelijk werkster en de logopediste met elkaar spraken over hun slechthorendheid en over z.g. *hearing tactics*. Dat zijn de methoden waarvan men zich (bewust of onbewust) bedient om te compenseren voor wat men niet verstaan heeft. Deze vorm van begeleiding en informatie wordt door patiënten buitengewoon gewaardeerd, zo is inmiddels onze ervaring.

Cijfers.....

- In 1989 werden 52 huisbezoeken afgelegd waarvan 49 ten behoeve van kinderen en 3 aan Gezinsvervangende Huizen (G.V.T.'s).
In deze G.V.T.'s werd voorlichting gegeven aan de gehele groepsleiding.
- Er werden 41 schoolbezoeken afgelegd, waarbij soms het gehele team van leerkrachten betrokken werd, maar meestal een of twee betrokken leerkrachten.
- Er vonden 14 gesprekken plaats op het instituut zelf. Dat was soms met ouders van slechthorende kinderen, soms met de kinderen zelf, en een enkele keer met een slechthorende volwassene, al dan niet vergezeld van partner.

mevrouw Th. van der Meer-van der Kamp
maatschappelijk werkster

OVERZICHT JAARKAARTEN

overzicht jaarkaarten 1989 (tussen haakjes de cijfers over 1988)

<u>patienten:</u>	<u>ziekenfonds</u>	<u>particulier</u>	<u>totaal</u>
0 tot 5 jaar	301 (190)	112 (72)	413 (262= 35%)
5 tot 16 jaar	(114)	(60)	(174= 23%)
16 jaar en ouder	233 (226)	86 (85)	319 (311= 42%)
totaal	534 (530)	198 (217)	732 (747=100%)

Toelichting

In 1989 is de manier van tarief stellen veranderd. In plaats van een drie tarieven systeem wordt sinds 1 januari 1989 een twee tarieven systeem gehanteerd. Dit is meer in logische overeenstemming te brengen met het hele en halve jaarkaarten systeem.

FINANCIEEL

18	jaarrekening 1989
20	balans en exploitatierekening 1989
23	accountantsverklaring
24	memo

JAARREKENING

balans per
=====

<u>Activa</u>	<u>31-12-89</u> Fl	<u>31-12-88</u> Fl
VASTE ACTIVA		
<u>Materiele vaste activa</u>		
verbouwing	32.647	36.069
instrumentarium	21.132	18.962
meubilair en stoffering	14.691	18.860
	<u>68.470</u>	<u>73.891</u>
	-----	-----
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>vorderingen</u>		
ziekenfondsen	59.511	83.704
particulieren	51.715	51.987
overige vorderingen en vooruit betaald	19.607	31.318
	<u>130.833</u>	<u>167.009</u>
	-----	-----
<u>Liquide middelen</u>	3.631	1.132
	<u>202.934</u>	<u>242.032</u>
	=====	=====

31 dec 1989

=====

<u>Passiva</u>	<u>31-12-89</u>	<u>31-12-88</u>
	F1	F1
EGALISATIEREKENING		
PERSONEELSKOSTEN	25.000	25.000
	-----	-----
LANGLOPENDE SCHULDEN	55.000	82.500
	-----	-----
KORTLOPENDE SCHULDEN		
friesland bank in rek.courant	77.560	91.193
aflossing 1990 langlopende lening	27.500	27.500
belastingen en sociale premies	3.416	4.362
overige schulden	38.682	47.206
	-----	-----
	147.158	170.261
	-----	-----
NADELIG SALDO T/M 1989	./.	./.
	24.224	35.729
	-----	-----
	-----	-----
	202.934	242.032
	=====	=====

EXPLOITATIE REKENING OVER 1989

	<u>1989</u> f	<u>1988</u> f
OPBRENGSTEN		
inzake audiologische behandeling van :		
- ziekenfondspatienten	331.904	307.502
- particuliere patienten	<u>124.160</u>	<u>122.720</u>
totaal tegen vastgesteld tarief	456.064	430.222
Bij: verrekening overschotten in tarief	-	22.717
	<u>456.064</u>	<u>452.939</u>
logopedische behandelingen	3.981	4.342
screening	160	720
adviezen aan derden	29.075	30.459
diversen	412	133
	<u>489.692</u>	<u>488.593</u>
	-----	-----
EXPLOITATIEKOSTEN		
personeelskosten	313.424	325.001
huisvestingskosten	55.924	57.823
inventariskosten	12.395	12.295
algemene kosten	52.963	47.644
intrest	16.514	16.896
afschrijving materiele vaste activa	26.967	30.355
	<u>478.187</u>	<u>490.014</u>
totaal exploitatiekosten	-----	-----
EXPLOITATIESALDO	11.505	. / . 1.421
	=====	=====

TOELICHTING

ALGEMEEN

Voorzover niet anders vermeld zijn de activa en passiva opgenomen voor de nominale waarden

BALANS

Materiele vaste activa

Deze worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde verminderd met afschrijvingen volgens een vast percentage per jaar van die waarde.

De specificatie en het verloop van deze balanspost is als volgt:

	Aanschaf- fings waarde	Afschrij- ving t/m 1988	Afschrij- ving 1989	Boekwaarde per 31-12-1989
	f	f	f	f
-verbouwing	68.451	32.382	3.422	32.647
-instrumentarium	212.604	178.491	12.981	21.132
-meubilair en stoffering	107.461	82.206	10.564	14.691
tezamen	388.516	293.079	26.967	68.470
	=====	=====	=====	=====

	1989	1988
	f	f
Boekwaarde per 1 januari	73.891	91.145
bij: aanschaffingen	21.546	13.102
af: -afschrijvingen	26.967	30.356
boekwaarde per 31 december	68.470	73.891
	=====	=====

Vorderingen

deze zijn opgenomen onder aftrek van een voorziening voor dubieuze vorderingen

Langlopende schulden (exclusief aflossing in 1990)

31-12-89	31-12-88
f	f
55.000	82.500
=====	=====

Op de lening dient jaarlijks f 27.500 te worden afgelost, voor het laatst in 1992. De rentevoet bedraagt 9 3/4 % per jaar.

Zowel voor de lening als voor het krediet in rekening-courant zijn geen zekerheden gesteld.

EXPLOITATIEREKENING

Personeelskosten

De hierin begrepen salarissen en sociale lasten van eigen personeelsleden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	1989	1988
	f	f
salarissen	231.992	232.716
sociale lasten en pensioenpremie	58.478	67.547
	290.470	300.263
	=====	=====

ACCOUNTANTSVERKLARING

=====

Wij hebben de jaarrekening 1989 van de Stichting "Audiologisch Centrum Friesland" te Leeuwarden gecontroleerd.

Op grond van dit onderzoek zijn wij van oordeel, dat deze jaarrekening, bestaande uit in dit jaarverslag opgenomen balans, exploitatierekening en toelichting, een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 1989 en van het resultaat over het boekjaar 1989.

Moret Ernst & Young, registeraccountants

Leeuwarden, 22 mei 1990.

MEMORANDUM

openingstijden van het Audiologisch Centrum

- o patiëntenzorg is op maandag, dinsdag, woensdag en donderdag.
- o telefonisch bereikbaar onder nr 058-1521.00
op maandag t/m donderdag van 08.30 uur tot 12.30 uur
- o het telefoonnummer van de maatschappelijk werkster is
058- 1521.06
- o afspraken kunnen telefonisch gemaakt worden van 08.30 uur
tot 09.30 uur, maar niet op vrijdag .

medewerkers van het Audiologisch Centrum zijn

mevrouw A. Bloemhof-Eringa	audiologie-assistente
mevrouw L. Groenman-Sijtsma	logopediste
mevrouw A. de Jong	directiesecretaresse
de heer P. Kraft	audioloog-directeur
mevrouw M. Künzli-van der Kolk	psycholoog
mevrouw Th. van der Meer-van der Kamp	invallend maatschappelijk werkster
mevrouw A. Visser-Stedehouder	correspondente
mevrouw T.B. Volkers	maatschappelijk werkster

